

парафіна – парафін і т. ін.).

Оптимальним шляхом перекладу термінів вважається такий: «поняття – український термін» незалежно від того, з якої мови здійснюється переклад. Отже, в основі перекладу повинен лежати аналіз властивостей нового поняття і відображення їх в українській назві. Якщо ж у запозиченому термініві відображено найважливішу ознаку поняття, то доцільно перекладати термін, як звичайне слово (зазор – проміжок, масло – олива). Але до вибору терміна треба ставитися дуже обережно, глибоко вивчаючи його етимологію.

Синонімія у термінології нафтогазової промисловості має два різновиди: абсолютну (насос – помпа) та відносну (твердіння – тужавіння). Більшість становить абсолютна синонімія, яка є результатом безперервного розвитку нафтогазової науки й виробництва, що спричиняє появу нових номінацій, іншомовних запозичень і намагання дати їм власні назви, а також бажання найточніше передати те чи інше поняття (десульфатизація – знесірчення, дефлектометр – похиломір). Зі структурного боку синонімізуються термін- слово і термін-слово (натуральний – природний), термін-словосполучення й термін-словосполучення (сухе буріння – буріння без промивання), термін-слово і термін-словосполучення (гіпан – гідролізований поліакрилнітрин), термін- словосполучення та аббревіатура (підземне сховище газу – ПСГ).

У складі терміносистеми нафтогазової промисловості виявлено такі різновиди формальних варіантів: фонетичні (ймовірність – імовірність, нержавіючий – неіржавіючий; фланцева – флянцева (заглушка), граматичні (цезезин – цезезина), словотвірні (обертовий – обертальний, газозбірник – газозбирач) та синтаксичні (кріплення свердловин – свердловинне кріплення). Хоч варіантність термінів можна розцінювати як небажане явище в галузевій термінології, водночас – саме варіанти (більшою мірою це стосується словотвірних) відображають внутрішні закони розвитку мови, допомагають віднайти найвиразніші мовні засоби для передавання певних понять.

Термінологічна лексика є показником рівня розвитку наукової мови в суспільстві, барометром, який визначає рівень професійної освіти в державі.

Джерела та література

1. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. – К. : Каравела, 2006. – 356 с.
2. Енциклопедичний словник морських нафтогазових технологій: (Укр. – рос. – англ.) / уклад.: І. А. Франчук та ін. – К. : Укр. книга, 2003. – 320 с.

Ірина Почтакова
м. Полтава

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ОСНОВІ ТЕКСТІВ НАФТОГАЗОВОЇ СФЕРИ

Формування перекладацької компетентності майбутнього перекладача – це складний, тривалий, якщо не безперервний, процес, який включає багато

компонентів та чинників. Бути білінгвом недостатньо. Потрібно постійно вдосконалювати навички володіння мови, вміння оперувати термінологією сфери, в якій перекладач працює. Формуванню перекладацької компетентності сприяють різноманітні системи вправ, виконання яких спрямоване на вироблення та тренування певних навичок перекладача.

Система вправ для формування перекладацької компетентності може варіюватися, залежно від конкретної тематики та ситуації, проте існують такі вправи, обов'язковість виконання яких є беззаперечною. В даному контексті погоджуємося з вибором В.І. Карабана та Л.М. Черноватого, які у своїй серії підручників для навчання практики перекладу у різних галузях людської діяльності роблять акцент на оптимізації системи вправ з метою підвищення ефективності навчання за рахунок його інтенсифікації [1, с. 4].

Е. Поршнева пропонує власну систему вправ, спрямованих на формування перекладацької лінгвістичної компетенції. Вважаємо доцільним розглянути її, оскільки лінгвістична компетенція, на нашу думку, невід'ємна складова формування перекладацької компетентності. Отже, лінгвіст пропонує наступну класифікацію:

1. вправи на розвиток навичку контекстуальної здогадки;
2. вправи завдання на розвиток навичку компресії;
3. вправи на трансформацію граматичної структури висловлювання;
4. вправи на переформулювання і перефразування змісту;
5. вправи на оперування синонімічними та антонімічними засобами;
6. вправи на здатність спрогнозувати ситуацію (тобто завершити незакінчене висловлювання);
7. вправи на вилучення і утримання в пам'яті основної отриманої візуально інформації;
8. інтелектуальні ігри на ерудицію, на визначення понять [2, с. 35].

Формуванню перекладацької компетентності майбутнього перекладача на основі текстів нафтогазової тематики покликана сприяти система спеціально розроблених вправ, яка включає вправи для розвитку граматичної, лексичної, та власне перекладацької компетенцій. Ми вважаємо доцільним наголошувати на необхідності розширення словникового запасу за допомогою виконання спеціально розроблених вправ.

Окрім того, важливо зосередитися на формуванні граматичної перекладацької компетенції, яка є чи не найважливішою після лексичної, оскільки допомагає правильно «оформити» і передати отриману іншомовну інформацію засобами рідної мови і навпаки. І, нарешті, остання компетенція, формування якої входить до поставлених перед нами завдань, це перекладацька компетенція, яка, очевидно базується на попередніх двох і має в своїй основі й інші, не менш важливі компетенції, як наприклад, комунікативну (вміння передавати інформацію, підбираючи адекватні еквіваленти, здатність переключатися з однієї теми на іншу), технічну (знання та вміння застосовувати перекладацькі трансформації, стратегії, приймати адекватні перекладацькі рішення, критично аналізувати власний перекладений текст).

Таким чином, перекладацька компетентність майбутнього перекладача – це складне поняття, структура якого складається з багатьох компонентів (компетенцій), формування та розвиток яких відбувається в безперервному процесі навчання та виконання цілої низки спеціально розроблених вправ.